

2021

PILAR 3

Offentliggjøring av finansiell informasjon

KOMMUNALBANKEN AS

Innhold

1	MINIMUMSKRAV TIL KAPITAL	1
1.1	KAPITAL	1
1.1.1	KJERNEKAPITAL	1
1.1.2	TILLEGGSKAPITAL	1
1.2	KAPITALDEKNING.....	2
1.3	UVEKTET KJERNEKAPITDEKNING	2
2	STYRING OG KONTROLL MED RISIKO	3
2.1	RISIKOAPPETITT	3
2.2	INTERNKONTROLL OG RISIKOSTYRING.....	3
2.2.1	ORGANISERING	3
2.2.2	INTERNKONTROLLRAMMEVERK	3
2.2.3	RISIKOVURDERING OG KAPITALBEHOV	6
2.3	OPPLYSNING OM RISIKOKATEGORIER	6
2.3.1	KREDITTRISIKO	7
2.3.2	MARKEDSRISIKO	13
2.3.3	OPERASJONELL RISIKO.....	14
2.3.4	LIKVIDITETSRISIKO	14

1 MINIMUMSKRAV TIL KAPITAL

Pilar 1 omfatter kapitalkrav for følgende typer risiko:

- Kreditrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko

Kommunalbanken (KBN) bruker standardmetode for beregning av kredittrisiko og basismetode for beregning av operasjonell risiko. Pilar 1 kapitalkravet for markedsrisiko omfatter rente- og aksjerisiko i handelsporteføljen, samlet valutarisiko som overstiger 2 prosent av ansvarlig kapital og samlet varerisiko. KBN har ikke en handelsportefølje, påtar seg ikke varerisiko og har ikke valutarisiko over to prosent av ansvarlig kapital. Dette innebærer at KBN ikke har markedsrisiko i Pilar 1 ihht. CRR.

1.1 KAPITAL

KBNs samlede ansvarlige kapital etter tillegg, fradrag og begrensninger er på NOK 19 711 mill.

1.1.1 KJERNEKAPITAL

KBNs kjernekapital består av følgende poster (beløp i mill. NOK), 2021 sammenlignet med 2020:

Tabell 1 - Kjernekapital

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	2021	2020
Innbetalt aksjekapital	3 895	3 895
Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	11 587	11 092
Delårsresultat som inngår i kjernekapitalen	1 208	1 159
Andre immaterielle aktiva	(140)	(131)
Foreslått utbytte	(646)	-
Justeringer i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	(584)	(1 441)
Sum ren kjernekapital	15 320	14 574
Annen godkjent kjernekapital	2 392	2 392
Sum kjernekapital	17 711	16 966

KBN har to utestående fondsobligasjoner, pålydende NOK 2,4 mrd. utstedt hhv. 21. juni 2017 (NO0010794373) og 17. juni 2020 (NO0010876774). Begge er evigvarende, med første innløsningsrett etter hhv. 10 og 5 år, og deretter på hver rentedato. Lånene er klassifisert som egenkapital. NO0010794373 har fast rente på 3.26 pst. i 10 år, og deretter flytende rente på 3m Nibor + 150 bp., mens NO0010876774 har flytende rente 3m Nibor + 125 bp. Begge er tatt opp til handel på Oslo Børs.

1.1.2 TILLEGGSKAPITAL

KBN har ett utestående ansvarlig lån, utstedt 19. mai 2016, pålydende NOK 2 mrd. og forfall i mai 2033. Lånet er tatt opp til handel på Oslo Børs, og løper med fast rente på 3.02 pst. per år. KBN har med 30 dagers varsel og godkjenning fra Finanstilsynet, rett til å helt, eller delvis, innløse lånet 23. mai 2028 og hver etterfølgende rentedato. Omtale av bankens kapital gis for øvrig i note 23, 24, 25 og 31 i årsrapporten for 2021.

1.2 KAPITALDEKNING

Minstekravet til kapitaldekning er gitt ved:

$$\frac{\text{Kjernekapital} + \text{Tilleggs kapital}}{\text{Kreditrisiko} + \text{Markedsrisiko} + \text{Operasjonell Risiko}} \geq 8 \text{ pst.}$$

I tillegg er minstekravet til ren kjernekapital 4,5 pst. og minstekrav til kjernekapital 6 pst. I tabellen under vises en sammenligning av beregningsgrunnlaget og kapitaldekningen for 2021 og 2020:

Tabell 2 - Beregningsgrunnlag og kapitaldekning

	2021	2020
<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>		
Beregningsgrunnlag	81 492	81 507
Ren kjernekapitaldekning	18,8%	17,9%
Kjernekapitaldekning	21,7%	20,8%
Kapitaldekning	24,2%	23,3%

KBN følger CRR/CRD IV-forskriften og er underlagt krav til ren kjernekapital på 15,1 pst. inklusive buffere. Tilsvarende er krav til kjerne- og total kapital inkludert buffere på hhv. 16,6 pst. og 18,6 pst. Under vises bokført verdi for kreditrisiko fordelt på engasjementstyper¹ for 2021 og 2020.

Tabell 3 – Kreditrisiko fordelt på engasjementstype

	2021	2020
<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>		
Kreditrisiko (Standardmetode)		
Stater og sentralbanker	39 215	39 690
Lokale og regionale myndigheter	348 549	357 985
Herav norske kommuner	323 652	321 849
Offentlig eide foretak	4 774	7 552
Multilaterale utviklingsbanker	7 614	8 797
Finansinstitusjoner	16 719	17 955
Herav motpartsrisiko for derivater	13 468	17 733
Engasjementer med sikkerhet i boligeiendom	20	25
Obligasjoner med fortrinnsrett	36 374	36 490
Øvrige engasjementer	1 673	1 634
Verdipapirisering	0	3
Tilleggskrav for CVA-risiko ²	194	260
Sum kreditrisiko	455 132	470 391

¹ Forskjell i regnskapsverdier og engasjementsbeløp under standardmetoden har sitt opphav i forskjellig motregningsmetodikk av derivater (jf. note 21 i årsregnskap), beregning av fremtidig potensiell kreditteksponering og tilleggskrav til CVA-risiko under CRR, samt at innvilgede men ikke-utbetalte utlån ikke balanseføres.

² Credit Valuation Adjustment (CVA).

1.3 UVEKTET KJERNEKAPITALANDEL

Uvektet kjernekapitalandel beregnes ihht. CRR artikkel 429, og er gitt ved:

Kapitalmål
Eksponeringsmål

KBN vil til enhver tid måtte ha en uvektet kjernekapitalandel som utgjør minst 3 pst. av foretakets eksponeringsmål, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 8. Per 31. desember 2021 utgjorde den uvektede kjernekapitalandelen 3,9 pst. av eksponeringsmålet.

2 STYRING OG KONTROLL MED RISIKO

2.1 RISIKOAPPETITT

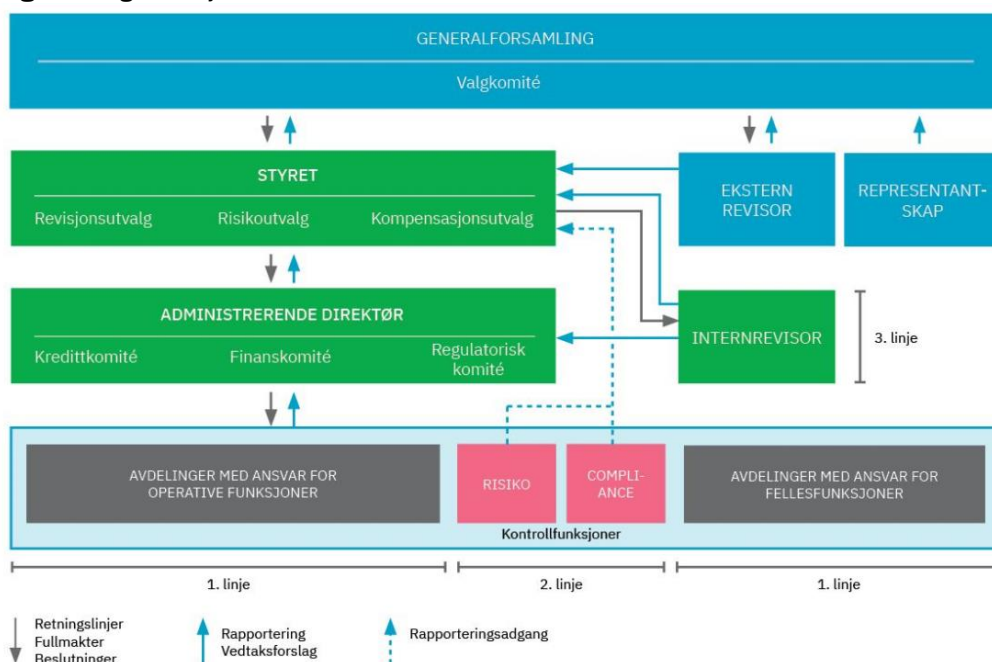
KBN kan ikke ta mer risiko enn det som ligger til grunn for KBNs rolle, mandat, virksomhetsmodell og AAA-rating. Det er definert risikoappetitt for alle vesentlige risikoer som er kritiske for bankens virksomhet og eksistens. Bankens vesentligste risikokategorier er kapitalrisiko, kredittrisiko, likviditetsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Innenfor operasjonell risiko er det definert individuell risikoappetitt for risiko for å bli utnyttet til hvitvasking eller å bidra til terrorfinansiering og etterlevelsesrisiko. KBN har svært lav appetitt til å påta seg likviditetsrisiko, etterlevelsesrisiko og risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, og lav appetitt for å påta seg kapitalrisiko, markedsrisiko, kredittrisiko, og operasjonell risiko.

2.2 INTERNKONTROLL OG RISIKOSTYRING

2.2.1 ORGANISERING

KBNs organisasjonsstruktur skal sikre effektiv tilpasning til endrede kundeforventninger, bidra til robuste beslutninger og kjennetegnes av tydelige ansvarsforhold innenfor rammen av eiers forventninger og regulatoriske krav.

Figur 1 Organisasjonsstruktur

Generalforsamlingen (Staten ved Kommunal- og distriktsdepartementet) velger styremedlemmer, medlemmer og varamedlem av valgkomiteen, medlemmer og varamedlemmer av representantskapet samt selskapets revisor. Generalforsamlingen godkjenner årsregnskapet og årsberetningen, herunder anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd og utdeling av utbytte. Generalforsamlingen fastsetter videre godtgjørelse for styrets medlemmer, selskapets revisor og for medlemmene av representantskapet samt behandler styrets erklæring og fastsettelse av lønn og godtgjørelse til ledende ansatte.

Styrets formål og oppgaver er fastsatt i aksjeloven, finansforetaksloven og selskapets vedtekter. Styret har forvaltnings- og tilsynsansvaret for KBN og skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter og overordnede retningslinjer for virksomheten. Styret skal videre holde seg orientert om KBNs økonomiske stilling og påse at virksomheten og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og virksomheten for øvrig, overvåke og styre KBNs samlede risiko og kapitalbehov og vurdere om styrings- og kontrollordningene er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten til KBN.

Styret benytter revisjonsutvalget og risikoutvalget som saksforberedende organer i oppfølging av risikostyring og internkontroll. Styrets rådgivende og saksforberedende utvalg velges av og blant styrets medlemmer.

Administrerende direktørs (adm. dir.) ansvar er fastsatt i gjeldende lover, herunder aksjeloven og finansforetaksloven, selskapets vedtekter og instruks og pålegg fra styret. Adm. dir. har ansvaret for gjennomføring av risikostyring og internkontroll, og følger opp og vurderer løpende endringer i bankens risikoeksponering.

Adm. dir. er KBNs daglige leder og har myndighet til å ta beslutninger i alle saker som hører inn under driften av KBN og som ikke etter lov og forskrift eller styrets retningslinjer skal behandles av styret. Adm. dir. kan avgjøre saker etter fullmakt fra styret. Adm. dir. kan delegere beslutningsmyndighet til avdelingsdirektører innenfor de fullmakter og retningslinjer som er gitt av styret. Adm. dir. har ansvar for at virksomheten i KBN drives i tråd med strategi, planer, budsjetter og risikoappetitt fastsatt av styret. Adm. dir. skal sørge for forsvarlig internkontroll gjennom effektive drifts- og kontrollrutiner. Ansvar og myndighet til avdelingsdirektører fastsettes av adm. dir. gjennom stillingsinstruks og fullmakter.

Ledergruppen (LG) består av avdelingsdirektørene og bistår adm. dir. i den daglige ledelsen av KBN.

Komiteer og særskilte fora er etablert med instruks som rådgivende organer til adm. dir. der beslutningsmyndighet ligger hos adm. dir.

I Kommunalbankens første forsvarslinje for risiko- og etterlevelseskontroll inngår utlånsavdelingen, kapitalmarkedsavdelingen med innlån, likviditetsstyring og Middle Office, og avdelingen for Post Trade Operations.

Andre forsvarslinje består av finansiell kontroll, risikostyrings- og compliancefunksjonene. Lederne for risikostyrings- og compliancefunksjonene har direkte rapporteringslinje til adm. dir. og ved behov til styret. Andre forsvarslinje kontrollerer, veileder og bidrar til å forbedre førstelinjekontrollene og utfører uavhengige vurderinger av risiko risikorapportering. Ansvaret omfatter risikostyring og etterlevelseskontroll av eksternt og internt regelverk (compliance). Tredje forsvarslinje utøves av internrevisor (Deloitte) som rapporterer direkte til styret. KPMG vil overta rollen som bankens internrevisor fra 1.1.2022.

2.2.2 INTERNKONTROLLRAMMEVERK

Internkontrollen er organisert i tre forsvarslinjer der operative funksjoner og fellesfunksjoner tilhører 1.linjen, kontrollfunksjonene tilhører 2. linjen og internrevisor er 3. linje. Formålet med tredelingen er å sikre at KBNs ulike styringsnivåer har hver sine kontrollfunksjoner til å bistå seg i sitt ansvar med å sikre at virksomheten drives pålitelig, robust og effektivt, og innenfor gjeldende regelverk.

Kontrollfunksjonene er uavhengig av de funksjoner og områder som kontrolleres.

Avdelingsdirektørene (1. linje) for operative funksjoner og fellesfunksjoner har ansvar for styring og internkontroll for eget ansvarsområde, herunder prosesser og aktiviteter for å nå fastsatte mål, styre risiko og etterlevelse av eksternt og internt regelverk.

Direktør risikostyring (2. linje) leder risikostyringsfunksjonen og er administrerende direktørs kontrollfunksjon med instruks fra og rapportering til adm. dir. Risikostyringsfunksjonen vurderer på eget grunnlag risikoer som KBN er eksponert for, forestår den aggregerte risikorapporteringen til styret, videreutvikler og holder vedlike KBNs risikostyringsrammeverk inklusive forslag til bankens risikoappetitt og kontrollerer at risikostyringen, herunder modeller og prosesser i 1. linjen er innenfor rammeverket. Direktør risikostyring vurderer på eget grunnlag nivå på operasjonell risiko. Direktør risikostyring har direkte adgang til styret ved behov.

Direktør compliance (2. linje) leder compliance-funksjonen og er administrerende direktørs kontrollfunksjon med instruks fra og rapportering til adm. dir. Direktør compliance vurderer på eget grunnlag risikoen for manglende etterlevelse av eksternt og internt regelverk. Direktør compliance utarbeider en årsplan for compliance-aktivitetene med utgangspunkt i risikovurderingen. Direktør compliance har ansvar for å kontrollere at KBNs retningslinjer oppfyller forpliktelser etter lov og forskrift og regelmessig vurdere om disse og tiltak er tilstrekkelig effektive. Direktør compliance har videre ansvar for gjennomføring av KBNs prosesser knyttet til styring av operasjonell risiko og avgir en vurdering av operasjonell risiko til Direktør risikostyring. Direktør compliance koordinerer og følger opp KBNs internrevisjon. Direktør Compliance rapporterer uavhengig av utøvende funksjoner for etterlevelsrisiko, og avgir regelmessig rapport om etterlevelse til styret. Direktør Compliance har direkte adgang til styret ved behov.

Internrevisjonen (3. linje) er styrets kontrollfunksjon med instruks og revisjonsplaner fastsatt av styret. Internrevisor bistår styret og ledelsen i å utøve god virksomhetsstyring gjennom en uavhengig og nøytral vurdering av om KBN er organisert og drives på en forsvarlig måte og i samsvar med gjeldende krav til virksomheten. Internrevisjonsfunksjonen var utkontraktert til Deloitte til 31. desember 2021, og KMPG er valgt til internrevisjonsoppdraget med virkning fra 1. januar 2022.

KBNs retningslinjer for internkontroll har som formål er å etablere overordnede prinsipper for arbeidet med å gjennomføre og følge opp internkontrollen, samt tydeliggjøre roller og ansvar. KBNs internkontroll skal sikre:

- Målrettet og effektiv drift
- Pålitelig rapportering
- Etterlevelse av eksternt og internt regelverk
- Overvåkning og oppfølging av styrefastsatt risikoappetitt

KBNs internkontrollsystem består av mål og strategi, styrende organer, prosessrammeverk, risikostyring, kontroller, etterlevelse og rapportering. Samlet skal disse elementene sikre at KBN har en effektiv internkontroll. Elementene som utgjør KBNs internkontrollsystem er illustrert i Figur 2.

Figur 2 Internkontrollsystem

2.2.3 RISIKOVURDERING OG KAPITALBEHOV

Det gjennomføres en risikoidentifiseringsprosess og en påfølgende risikovurdering av alle vesentlige risikoer for bankens virksomhetsområder minst årlig. For alle virksomhetsområdene foretas en systematisk vurdering av om foretakets risikostyring er tilstrekkelig for å håndtere identifiserte risikoer på en forsvarlig måte. Risikovurderingene forelegges styret. KBN har i tillegg en prosess for vurdering av kapital- og likviditetsbehov ift. institusjonens risikoprofil (ICAAP/ILAAP). I prosessen evalueres også risikokategorier som ikke inngår i Pilar 1. Institusjonen skal løpende vurdere om kapitalbehovet er tilstrekkelig ut fra faktisk og fremtidig risikoeksponering. ICAAP er en integrert del av vurderings- og beslutningsgrunnlaget for institusjonens kapitalbehov, hensyntatt strategi, budsjett, internkontroll, rammer og evt. nye produkter/forretningsområder. Styret og ledelsen vurderer løpende det overordnede risikobildet.

Beregning av kapitalbehovet gjennomføres ved å estimere hvor mye kapital institusjonen bør ha i forhold til den totale risikoeksponeringen. Kapitalbehovet beregnes per risikokategori. I KBNs ICAAP-dokument er følgende risikokategorier gjenstand for særskilt oppfølging og styring: kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko, operasjonell risiko og annen ikke-finansiell risiko.

Institusjonen har utarbeidet stresstester for styring og overvåking av bl.a. kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko. Resultat fra slike stresstester benyttes minst årlig i oppdatering av strategi, kapitalbehovsvurdering, gjenopprettingsplan³ samt for å fastsette rammer.

Operasjonell risiko for kritiske funksjoner og prosesser i KBN vurderes årlig, eller når forholdene tilsier det. Operasjonell risiko vurderes langs forhåndsdefinerte tapshendelseskategorier i tråd med myndighetsanbefalinger. Formålet er å sikre at det er etablert tilstrekkelige risikoreducerende tiltak

³ KBN har etablert planer og mulige tiltak for å gjenopprette bankens finansielle stilling etter en alvorlig svekkelse. Gjenopprettingsplanen oppdateres minst årlig.

for å unngå tap. Hendelser rapporteres og registreres i KBN og inngår i vurderingen av den operasjonelle risikoen.

2.3 INFORMASJON OM RISIKOKATEGORIER

2.3.1 KREDITTRISIKO

Kredittrisiko defineres som risiko for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til inngåtte avtaler og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav.

KBNs kredittrisiko kommer fra tre forskjellige typer motparter: kunder, derivatmotparter og utstedere av obligasjoner i likviditetsporteføljen. KBNs risikoappetitt for kredittrisiko er lav.

- KBNs kunder er kommuner, fylkeskommuner, interkommunale/kommunale/fylkeskommunale selskaper samt andre selskaper/organisasjoner som utfører kommunale oppgaver mot kommunal, fylkeskommunal eller statlig garanti. Kredittrisiko for utlån begrenser seg til betalingsutsettelse da betalingsforpliktelsen ikke kan falle bort. Det er fastlagt i kommunelovens § 55 at kommuner og fylkeskommuner ikke kan slås konkurs. I kommuneloven er det også gitt bestemmelser om de prosedyrer som skal følges dersom betalingsutsettelse må iverksettes. Etter disse bestemmelsene overtar staten ved Kommunal- og distriktsdepartementet styringen av en kommune dersom kommunen ikke kan oppfylle betalingsforpliktelsene. Dette vil i praksis sikre långiver mot tap av akkumulert gjeld og påløpte renter.
- Det inngås sikringsforretninger for å avdekke rente- og valutarisiko. Ved inngåelse av disse tar KBN på seg kredittrisiko på derivatmotparten. Motparter er finansinstitusjoner og clearinghus. KBN benytter sikringsderivater for å sikre markedsrisiko på innlån, for å bytte finansiering i annen valuta til norske kroner, for å sikre markedsrisiko på utlån og likviditetsportefølje og for kort likviditetsstyring. KBN har aktive derivatavtaler med 45 forskjellige motparter.
- Det stilles strenge krav til hvilke utstedere som kan være en del av KBNs likviditetsportefølje. Forvaltningen av likviditetsporteføljen er underlagt blant annet likviditetskrav, ratingkrav, diversifiseringskrav, samt krav til motpart- og instrumenttyper. Gjennomsnittlig vektet rating på porteføljen var AA+ (lavest av S&P og Moody's) og 66 pst. av likviditetsporteføljen var plassert i papirer som har risikovekt 0 prosent. Gjennomsnittlig løpetid i likviditetsporteføljen var 1.6 år ved årsskiftet. Motparter er stater og sentralbanker, lokale og regionale myndigheter, finansinstitusjoner, obligasjoner med fortrinnsrett, offentlig eide foretak og multilaterale utviklingsbanker innen OECD. Den lave løpetiden begrenser kredittrisikoen i likviditetsporteføljen.

Tabellen under viser gjennomsnittlig vektet løpetid per ratingklasse i likviditetsporteføljen per 31. desember 2021.

Tabell 4 - Gjennomsnittlig vektet løpetid for ratingklasser i likviditetsporteføljen

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Hovedstol	Gjennomsnittlig vektet løpetid
AAA	51 610	1,66
AA+	36 046	2,10
AA	5 897	1,25
AA-	5 271	0,44
A+	7 387	0,38
A	3 665	0,64
A-	1 528	0,36
NR	2 624	2,02
Sum	114 027	1,60

For alle motparter reguleres den eksterne kredittrammen av forskrift om store engasjementer. I tillegg har KBN et internt rammeverk for fastsettelse av kredittrammer. KBN har valgt å benytte standardmetoden for rapportering av kapitaldekning for kredittrisiko.

KBN benytter den skalaen som angis av de internasjonale ratingbyråene Moody's og Standard & Poor's for rating av engasjementer i likviditetsporteføljen. KBN benytter den laveste ratingen av de to. Ratingendringer følges opp kontinuerlig. Alle låntakere vurderes med intern kredittanalyse.

Tabell 5 - Rating av engasjement

Engasjementskategori	Rating- eller eksportkreditbyrå
Stater og sentralbanker	Moody's og S&P
Lokale og regionale myndigheter	Moody's og S&P (aktuelle stat)
Offentlig eid foretak	Moody's og S&P
Multilaterale utviklingsbanker	Moody's og S&P
Internasjonale organisasjoner	Moody's og S&P
Institusjoner	Moody's og S&P
Foretak	Moody's og S&P
Massemarkedsengasjementer	Ikke aktuelt
Pantesikkerhet i boligeiendom	Ikke ratet
Pantesikkerhet i næringseiendom	Ikke aktuelt
Forfalte engasjementer	Ikke aktuelt
Høyrisiko engasjementer	Ikke aktuelt
Obligasjoner med fortrinnsrett	Moody's og S&P
Andeler i verdipapirfond	Ikke aktuelt
Øvrige engasjementer	Ikke aktuelt
Verdipapirisering	Moody's og S&P

Tabellen under viser engasjementsbeløp hvor bruk av ratingbyråer har dannet grunnlaget for vektingen per 31. desember 2021. Beløpene er uten tillegg av garantier og sikkerheter.

Tabell 6 - Engasjementsbeløp ut i fra ekstern kreditt-rating

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Markeds- verdi	Andel av totalt beløp
Stater og sentralbanker	28 451	25%
Lokale og regionale myndigheter	16 616	14%
Offentlig eid foretak	4 774	4%
Multilaterale utviklingsbanker	7 614	7%
Institusjoner	19 292	17%
Foretak	2 982	3%
Obligasjoner med fortrinnsrett	36 374	31%
Verdipapirisering	0	0%
Sum	116 102	100%

Figuren under viser markedsverdien av likviditetsporteføljen fordelt på geografiske områder per 31. desember 2021.

Tabell 7 - Geografisk fordeling av likviditetsporteføljen

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Markeds- verdi	Andel av totalt beløp
Asia	6 990	6%
Europa	29 442	25%
Nord-Amerika	21 195	18%
Norden	50 861	44%
Oseania	-	0%
Supranasjonal	7 614	7%
Sum	116 102	100%

Note 27⁴ i årsrapporten for 2021 gir oversikt over kredittisiko for hele balansen per 31. desember 2021 for både ratede og ikke-ratede engasjementer fordelt på ulike risikoklasser og fordelt på land.

Ansvar for oppfølging av kunder med restanser er tillagt kundesansvarlige og det er fastsatt rutiner for oppfølging, rapportering og eskalering.

Beskrivelse av metodikk for forventet kredittap iht. IFRS 9 fremgår av avsnittet «Regnskapsprinsipper» i årsregnskapet. KBN har ikke hatt faktiske tap og har ingen misligholdte engasjementer per utgangen av 2021.

Tabellene under viser samlet engasjementsbeløp⁵ for kredittisiko og CVA fordelt på ulike engasjementstyper per 31. desember 2021.

⁴ Bokførte verdier iht. relevante regnskapsprinsipper.

⁵ CRR 575/2013.

Tabell 8 - Kredittrisiko fordelt på geografisk område

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Bokført verdi
Asia	6 990
Europa	29 442
Nord-Amerika	21 195
Norden	374 555
Oseania	-
Supranasjonal	7 614
Motpartsrisiko for derivater	13 468
Øvrige engasjementer	1 673
Tilleggskrav for CVA-risiko	194
Sum	455 132

Tabell 9 – Kredittrisiko fordelt på bransje

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Bokført verdi
Kredittforetak	19 340
Kommuner og fylkeskommuner	284 942
Interkommunale selskaper	16 446
AS og Stiftelser med kommunal	22 259
Lån til ansatte	20
Utenlandske finansinstitusjoner, multilaterale utviklingsbanker og statsgaranterte	60 131
Statsforvaltning i utlandet	16 616
Utenlandske, ikke-finansielle foretak	20 043
Motpartsrisiko for derivater	13 468
Øvrige engasjementer	1 673
Tilleggskrav for CVA-risiko	194
Sum	455 132

Tabell 10 – Kredittrisiko fordelt på løpetid

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Bokført verdi
Gjenværende løpetid < 1 år	78 989
Gjenværende løpetid > 1 < 5 år	133 284
Gjenværende løpetid > 5 år	227 524
Motpartsrisiko for derivater	13 468
Øvrige engasjementer	1 673
Tilleggskrav for CVA-risiko	194
Sum	455 132

KBNs derivatportefølje per 31. desember 2021 er beskrevet i tabellene under.

Tabell 11 – Motpartsrisiko for derivater fordelt på geografiske områder
(Beløp i NOK 1 000 000)

	Bokført verdi
Asia	99
Europa	4 146
Nord-Amerika	1 310
Norden	3 849
Oseania	155
Sum	9 559

Tabell 12 – Motpartsrisiko for derivater fordelt på bransje eller type motparter
(Beløp i NOK 1 000 000)

	Bokført verdi
Forretningsbanker	85
Utenlandske banker	9 474
Sum	9 559

Tabell 13 – Motpartsrisiko for derivater fordelt på løpetid
(Beløp i NOK 1 000 000)

	Bokført verdi
Gjenværende løpetid < 1 år	3 458
Gjenværende løpetid > 1 < 5 år	4 726
Gjenværende løpetid > 5 år	1 375
Sum	9 559

KBN tar hensyn til sikkerheter ved fastsettelse av kapitalkrav for kredittrisiko på derivatmotparter fastsettes. Netto total motpartsrisiko etter sikkerhetsstillelse var NOK 9,6 mrd, beregnet i henhold til den standardiserte metoden i kapitalkravsregelverket. Etter justering for CVA, var den uvektede motpartseksposeringen NOK 9,7 mrd. mens den risikovektede motpartsrisikoen var NOK 4,4 mrd.

KBN inngår ikke kredittderivater e.l. derivater som kan gi «wrong-way» eksponering.

Hvis KBNs kredittrating noensinne blir nedgradert fra AAA til A, vil dette eventuelt innebære at banken må postere ekstra sikkerhet til enkelte motparter. Per 31. desember 2021 har KBN ingen eksponering mot slike motparter og vil derfor ikke måtte postert ytterligere sikkerhet ved en evt. nedgradering fra AAA til A.

Utlån: Samlet engasjementsbeløp for selskapslån som er sikret i sin helhet med garanti fra kommune eller fylkeskommune utgjorde NOK 15,0 mrd. per 31. desember 2021.

Likviditet: Verdipapirer med garantier utgjorde 36 pst. av institusjonens likviditetsportefølje ved årsskiftet. Hovedkategorier av garantister er regionale myndigheter og utenlandske stater. Samlet engasjementsbeløp som er sikret med garantier i institusjonens likviditetsportefølje tilsvarer NOK 41,6 mrd. per 31. desember 2021.

Tabellen under viser totalt engasjementsbeløp før og etter garantier per 31. desember 2021 fordelt på engasjementstype for engasjementer som omfattes av garantier.

Tabell 14 – Totalt engasjementsbeløp før og etter garanti

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Engasjementsbeløp før garanti	Engasjementsbeløp etter garanti	Differanse
Lokale og regionale myndigheter	324 202	352 638	28 436
Stater og sentralbanker	28 451	39 215	10 765
Institusjoner	19 320	3 251	(16 069)
Foretak	23 131	-	(23 131)
Sum	395 104	395 104	-

2.3.1.1 KREDITTRISIKO FOR DERIVATMOTPARTER

Det eksisterer en risiko for at en motpart i en sikringsforretning ikke klarer å møte sine forpliktelser.

KBN har lav risikoappetitt for kredittrisiko generelt, også når det gjelder derivatmotparter. KBN har fastsatt grenser for maksimal eksponering for hver motpart. Disse motpartene er norske eller internasjonale finansinstitusjoner med krav om at disse er under tilsyn og har rating⁶ A-/A3 eller høyere.

For derivatmotparter krever KBN at det inngås ISDA-avtale og CSA-anneks ved opprettelse av nytt motpartsforhold. Dette innebærer utveksling av sikkerheter mellom KBN og motparten med sikte på å eliminere kredittrisikoen. Sikkerheten stilles i form av kontanter. Motpartseksponeringen måles og overvåkes løpende. Avtalene inneholder bestemmelser om ekstra sikkerhetsstillelse til fordel for KBN dersom motpartens rating svekkes til gitte nivåer, samt opsjon for avvikling av derivatkontraktene også på forhåndsavtalte ratingnivåer. KBN har daglig verdivurdering av motpartseksponering og sikkerheter og benytter avansert metode for sikkerhetsstillelse i kapitalkravregelverket. KBN bruker ikke kredittderivater.

For derivatavtaler som er underlagt clearingplikt er KBNs eksponering mot en «sentral motpart» (LCH Cleared Ltd.).

Tabellen under viser positiv og negativ virkelig verdi (balanseført verdi) i mill. NOK for derivater før det er tatt hensyn til motregning og sikkerheter per 31. desember 2021.

Tabell 15 – Verdi finansielle derivater

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Negativ virkelig verdi	Positiv virkelig verdi
Renteswapper	5 723	5 570
Herav clearert	5 404	4 281
Valutaswapper	14 348	10 478
Egenkapitalrelaterte swapper	-	-
Sum	20 072	16 047

Finansielle derivater er beskrevet i note 21 i årsrapporten 2021. Effekten av netting og sikkerhetsstillelse er beskrevet i note 22 i årsrapporten 2021.

KBN benytter motregning av derivater ved rapportering av kapitaldekning. Ved konvertering av rente- og valutaderivater til kredittrisiko kan bilaterale motregningsavtaler godkjennes som

⁶ Definert hhv. iht. Standard & Poor's og Moody's ratingskala.

risikoreduserende. Motregningsavtaler konverteres til kredittrisiko ved å benytte netto reinvesteringskostnad. Effekten av motregning kommer til fradrag, og reduserer dermed beregningsgrunnlaget for kapitaldekning.

KBNs krav til motregning av derivater fremgår av CRR:

- Institusjonen må ha inngått en bilateral motregningsavtale som gir rett til motregning av alle forpliktelsene som omfattes av avtalen ved mislighold.
- Motregningsavtalen skal være gyldig etablert.
- Institusjonen skal ta hensyn til motregning ved måling og styring av motpartsrisiko for hver motpart ved fastsettelse av risikorammer.
- Effekten av motregning består av nettoeffekt av motregningsavtaler, differansen mellom brutto reinvesteringskostnad og de tilsvarende nettobeløp som fremkommer etter at motregningsavtaler er hensyntatt.
- Potensiell fremtidig kreditteksponering, definert som⁷: $PFE = (0.4 \times PFE_{BTO}) + (0.6 \times NBF \times PFE_{BTO})$

2.3.1.2 KREDITTRISIKO VED VERDIPAPIRISERING

KBN har én posisjon tilknyttet verdipapirisering som inngår i likviditetsporteføljen og utestående volum per 31. desember 2021 utgjør 0,000045 pst. av forvaltningskapital.

Posisjonen er risikovektet til 20%, basert på den laveste ratingen hos S&P (AAA) og Moody's (Aa1).

For risikostyringsformål overvåker KBN offisiell kredittrating og foretar intern analyse av fundamentale forhold i markedet der posisjonen er plassert. Posisjonen er denominert i EUR, er av aktivaklasse "prime RMBS", og utgjør NOK 200 000. Underliggende risiko for posisjonen er boligmarkedet i Spania.

Verdipapiret ble anskaffet med intensjon om å holde til forfall, og er klassifisert regnskapsmessig som amortisert kost under IFRS 9. Posisjonen blir vurdert for nedskrivning ved objektive bevis for verdifall. Per 31. desember 2021 er det ikke foretatt nedskrivninger i denne porteføljen.

2.3.2 MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko består av basis-, rente- kredittspread- og valutarisiko og påvirkes av spesifikke markedsbevegelser.

2.3.2.1 BASISSPREADRISIKO

Basisrisiko oppstår i forbindelse med valutasikring av bankens innlån. Valutasikringsderivater benyttes utelukkende til å redusere valutarisiko. Valutasikringsderivater medfører eksponering mot en basisspread (cross-currency basis swap spread) som utgjør en markedsrisiko for KBN.

2.3.2.2 RENTERISIKO

Renterisiko oppstår i forbindelse med bankens utlåns- og innlånsvirksomhet. Renterisikoen er et resultat av at rentebindingstiden for bankens eiendeler og gjeld ikke er sammenfallende, samt at inn- og utbetalinger faller på forskjellige tidspunkt. Som et ledd i bankens styring av renterisiko på eiendeler og gjeld benyttes finansielle instrumenter for å minimere renterisiko.

Banken har innlån og likviditetsplasseringer i ulike valutaer. Rente- og valutarisiko sikres per transaksjon for alle valutaer unntatt NOK, USD og EUR. Renterisikoen i disse valutaene sikres med

---

⁷ PFE = potensiell fremtidig kreditteksponering for alle kontrakter som omfattes av motregningsavtalen
PFE_{BTO} = potensiell fremtidig kreditteksponering for alle kontrakter som omfattes av motregningsavtalen (hovedstol × multiplikator). NBF = «netto-brutto forholdet» - netto reinvesteringskostnad delt på brutto reinvesteringskostnad, delt på brutto reinvesteringskostnad for tilsvarende kontrakter.

renteswapper, slik at banken kun har eksponering mot endringer i tre måneders pengemarkedsrenter.

Renterisikoen med rammer fremgår i note 28 i årsrapporten og er summen av renterisiko i anleggs-, sikringsbokførings og «hold-til-forfall porteføljen». KBN har ingen handelsportefølje.

2.3.2.3 KREDITTPREADRISIKO

Kredittspreadsrisiko er definert som risiko for endring i markedsverdi på obligasjonsinvesteringer som verdsettes til markedsverdi. Bankens likviditetsportefølje er eksponert for kredittspreadsrisiko. Kredittspreadsrisiko begrenses ved hjelp av ulike løpetidsbegrensinger.

2.3.2.4 VALUTARISIKO

Valutarisiko defineres som risiko for tap i markedsverdier som følge av svingninger i valutakurser. Valutarisikoen oppstår som følge av at bankens innlån hovedsakelig er i utenlandsk valuta, mens utlån er i norske kroner. Bankens finansielle retningslinjer krever sikring av all valutarisiko knyttet til balanseposter. Valutarisiko sikres både på transaksjonsnivå og porteføljenivå. Det kan imidlertid oppstå kortsiktige nettoposisjoner knyttet til resultatposter i USD og EUR. Rammen for valutarisiko tilsier at valutaeksponering ikke skal overstige 1,6 prosent av ansvarlig kapital. Valutarisiko fremgår fra note 29 i årsrapporten.

2.3.3 OPERASJONELL RISIKO

KBN har valgt basismetoden for å beregne kapitalkravet for operasjonell risiko. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 prosent av gjennomsnittlig inntekt⁹ de tre siste år multiplisert med 12,5. Dette beregnes ved regnskapsårets slutt.

KBN anvender en intern metode i vurdering av operasjonell risiko. Data fra overvåking av den operasjonelle risikoen inngår i institusjonens internkontroll og bidrar til bedret styring av risikoutsatte prosesser i institusjonen. Dette gjør det mulig å sette inn tiltak tidlig i prosessen.

2.3.4 LIKVIDITETSRISIKO

2.3.4.1 STRATEGI OG STYRING

Likviditet og finansiering har som overordnet mål å understøtte bankens utlånsvirksomhet.

Banken skal sikre finansieringen gjennom å spre innlån over de viktigste valutaene, over forskjellige investorgrupper og søke en jevn forfallsprofil tilpasset utlånenes løpetid. For å kunne møte en krise i finansmarkedet og uforutsette utbetalinger skal banken ha tilstrekkelig likviditetsreserve. Reserven skal investeres i likvide verdipapirer med høy kredittvurdering. Den forretningsmessige driften av likviditetsforvaltning og bankens finansiering skal gjennomføres mest mulig kostnadseffektivt gitt bankens rammer og retningslinjer.

Den overordnede risikoappetitten for likviditetsrisiko er fastsatt til å være «svært lav». Overordnet risikoappetitt er operasjonalisert i form av risikorammer som er utarbeidet spesifikt for bankens likviditetsrisiko og balanse. I tillegg skal likviditetsbeholdningen sikre at KBN innfrir regulatoriske krav til enhver tid. Styret krever at LCR skal være minst 25 prosent over det myndighetsfastsatte minstekravet og at NSFR skal være minst 110 %.

2.3.4.2 RISIKOMÅL OG RAMMER FOR LIKVIDITETSRISIKO

Bankens likviditetsbehov er summen av fremtidige forventede og uventede inn- og utbetalinger. Likviditetsstyringen tar utgangspunkt i forventede inn- og utbetalinger som er kontraktuelt fastsatt. Disse består av avdrag og rentebetaling på utlån, kontantstrøm på derivatkontrakter, avdrag på

---

⁹ Iht. definisjon i CRR.

innlån og innbetalinger på innlån som er kontraktuelt inngått. Likviditetsforvaltning i banken omfatter styring av inn- og utbetalinger på inntil 1 år. Kommunalbanken holder en likviditetsportefølje med formål å kunne møte sine forpliktelser i 12 måneder uten tilgang på ny innlåning. Rammer og styring legger til grunn at banken alltid skal ha tilstrekkelig likviditet til å operere minimum 10 måneder uten ytterligere finansiering. Utvikling i tilgjengelig likviditet målt mot rammen følges opp på daglig basis.

I tillegg til kontraktuelle likviditetsstrømmer er styring og rammer for likviditetsrisiko basert på potensialet for uforutsette likviditetsbehov. Bankens uforutsette likviditetsbehov er en funksjon av variasjon i sikkerhetstillegg til derivatmotparter som følge av markedsrisiko, økt sikkerhetstillegg som følge av en nedgradering av bankens rating, trekning på innvilgede lån som ikke er utbetalt enda, utlånsvekst, manglende oppgjør og/eller innbetaling fra motparter og markedsforventning om tilbakekjøp av egen gjeld.

For å ivareta risikoen som overnevnte effekter representerer har banken utarbeidet et eget likviditetsrisikorammeverk med tilhørende rammer som stiller krav til tilgjengelig likviditet for risikohorizontene 3, 30 og 90 dager. Risikomålet er basert på en stresstest som tar utgangspunkt i den mest vesentlige risikoen som er variasjon i sikkerhetstillegg til derivatmotparter. Likviditetsbehovet som potensielt kan oppstå under markedsscenarioet for de ulike risikohorizontene utgjør grunnlaget for likviditetsrammer med tilhørende krav til likviditet i rammeverket.

KBNs styre og ledelse vurderer bankens rammeverk for likviditetsstyring til å være godt tilpasset bankens forretningsmodell og balanse. Nivået på tilgjengelig likviditet og likviditetsrammer er tilstrekkelig for å understøtte bankens likviditetseksposering.

Utfyllende informasjon om likviditetsrisiko fremgår i note 30 i årsrapporten for 2021.

2.3.5 KAPTITALRISIKO

KBN har lav appetitt for kapitalrisiko. KBNs regulatoriske kapitalrisiko drives av bankens forretningsmessige innretning, balansesammensetning og eksterne forhold som påvirker kapitaldekning. Bankens økonomiske kapitalrisiko består av den aggregerte risiko som egenkapitalen er eksponert overfor (risiko for tap knyttet til markedsrisiko, kredittrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko).

KBN har en strukturert prosess for å beregne sitt kapitalbehov inkludert nødvendige buffere for å sikre at banken har tilstrekkelig kapital ift. sin risikoprofil. Bankens kapitaldekning er ytterligere beskrevet kapittel 1 av denne rapporten og i årsrapporten for 2021.